

de af Udbyttet kan betale for Udførelsen af Husets Arbejde.

De gifte Kvinders gradvise Inddragen under Erhvervsarbejdet stod for hende som en aarhundredlang Tragedie, en Tragedie for dem selv, for deres Hjem og deres Børn, men naturligvis vidste hun godt, at intet Tilbage er muligt. Mennesker kan ønske, at Forholdene var anderledes, de kan ønske at beholde de nedarvede Forhold, men deres Ønsker preller af mod Nødvendigheden, og det, der er forladt, rummede ogsaa dybe Skaader for Kvinden. Det var ikke et umuligt Tilbage, hun ønskede, men et Fremad, et Udover den nuværende Tilstand, hvor det gode, som man er begyndt at vinde, Kvindernes økonomiske Frigørelse, bevares, medens Kvinderne befries for den ulidelige Byrde, som det gammeldags Husvæsen paalægger dem. Dette gammeldags Husvæsen har jo allerede længe været i Forfald, og dette Forfald er blevet mere og mere aabenbart, Krigen har ogsaa paa dette Omraade ryddet godt op. Dyrtiden og den Knapthed, der er paa mange Varer, gør den lille Enkelthusholdning stadig vanskeligere at føre. Man har læst Beretninger om, hvorledes i Tyskland

Kvinderne Time efter Time, ja Natten igennem har staaet opstillet foran Butikkerne for at naa frem og faa fat i lidt Varer, man ved, at ogsaa herhjemme maa Husmødrene bruge deres Tid til at løbe fra Butik til Butik for at skaffe sig de almindeligste Varer. Allerede før Krigen var en Enkelthusholdning en Bortødslen af Tid, men under Krigen er Forholdet blevet endnu mere grelt. Dertil kommer det stærkt deprimerende, som ligger i stadig at foretage disse mange smaa Indkøb af Varer, som hver har sin Prisstigning, saa at Husmoderen stadig faar sin ringe økonomiske Evne saa at sige hamret ind i sin Bevidsthed. Man hører ofte fra Husmødre den Udtalelse, at ikke blot gaar Pengene, men man skal tilmed pines. Dyrtiden og Knapheden paa Levnedsmidler og det tiltagende Kvindearbejde har allerede i de krigsførende Lande ændret Husholdningerne. Fra England foreligger der en Beretning om en Komité, som har overvejet Ændringer i Ammunitionsarbejdernes huslige Forhold, der kan hjælpe dem over Enkelthusholdningens Vanskeligheder, og Telegrammer fra Tyskland meddeler, at man vil søge at afskaffe

Madtilvirkningen i de private Hjem, da den er for kostbar og for tidsspildende. Fabrik-Køkkenet, hvor Arbejderne bespises, er allerede en almindelig Fremtoning i de krigsførende Lande, og ingen kan tro, at disse Foreteelser vil ophøre med Krigen. Men det er ikke blot Arbejderklassens Hjemforhold, som under Krigen undergaar en Ændring, det samme gælder de mere velstillede Hjem. Den ringe Tilgang af Husassistenter og de Krav om en mere passende Løn og Behandling, som stilles af dem, stiller de større Hjem overfor Problemer, de ikke før har kendt, og det var næppe tilfældigt, naar der i København under Krigen er opstaaet nye Forretninger, der sender Middagsmad ud i Byen til Priser, som viser, at der kun kan regnes med Kunder fra de velstillede Hjem. I et socialistisk Samfund vil Mobiliseringen af hele Arbejdskraften, baade Mænd og Kvinder, og Fællesdriften paa Husvæsenets Omraade i Forening med Samfundets Respekt for Moderskabet kunne skabe frie og lykkelige Livsformer, men i det kapitalistiske Samfund vil Mobiliseringen af Kvinderne og Enkelthusholdningens Undergang tendere henimod Arbejderklassens

Han rettede sig i Vejret og saa forskende paa mig.

„Hvad skulde det være for en Vej?“

„Sig mig først, hvad de andre Veje hedder,“ svarede jeg.

Det klukkede lidt i ham, som lo han ved sig selv, men der var intet Smil at se paa hans Ansigt.

„Hvad de kalder sig, maatte De hellere sige, for saa kommer De Sandheden nærmere. — Jo, den første kalder sig Troskabens Vej, og den anden Folkelighedens, og den tredje Aandsfrihedens og den fjerde Retfærdighedens. Men det er kun Persille paa Anretningen. Alle sammen hedder de med ét Navn: De økonomiske Interessers Vej.“ Han slog Spaden saa haardt i Vejstenene, at der fo'r Gnister fra dem. „Den første tjener Kapitalens Interesser, den anden Jordbrugets, den tredje de oplyste Hoveders og den fjerde Arbejdernes. Alle disse Interesser danner Vejbunden, Idéerne er kun paakørt Fyld. Troskab mod det bestaaende — det betyder: Ret til at blive ved med at udbytte Masserne. Folkelighed! — Ret til at lade sin Næste betale saa dyrt som mulig det Flæsk, det Smør, det

Brød, han skal opholde Livet ved. Aandsfrihed! — Ret til at tjene ligesaa meget paa sine videnskabelige og kunstneriske Idéer, som de andre paa deres Dampskibsaktier, deres Hoveder, deres Hænders Arbejde. Retfærdighed! — det vil sige paa godt dansk og uden alle Dikkedarer: Ret til at rejse nye Troner, Talmajestætens Troner istedetfor Privilegiernes. — Men naar bare Arbejderne faar, hvad de skal ha', ser jeg ikke noget ondt i, at deres Førere sætter sig selv paa Tronerne. Politik betyder ikke Kamp mellem Idéer, men Kamp mellem økonomiske Interesser. Det lærer man, naar man hele sit Liv ikke har bestilt andet end at køre Fyld paa. — Faar jeg saa at vide, hvad den ny Vej skal hedde?“

„Uselvishedens Vej,“ svarede jeg tøvede. Hans Kynisme havde gjort mig tvivlraadig.

„Lad os vente med Fyldet,“ sagde han fortrædelig. „Hvad skal jeg lægge i Bunden? — Hvad hedder den økonomiske Interesse?“

„Kvindernes Interesse,“ røg det ud af mig. „Hustruernes, Mødrenes, de uafhængige, selverhvervende Døtres!“

Hans Spade huggede allerede i Grønsværet. Græstørvene fløj fra dens Klinge, og den sorte Muld bredte sig i hans Fodspor. Men Synet greb mig med Rædsel og Væmmelse, mit Blik søgte Mærkerne af de lette Kvindefødder i Græsset mellem Træerne, — dem vide han i næste Øjeblik krænke med sin brutale Spade, forvandle denne fine Drømmesti for de enkelte, de udvalgte, til en skærvslagt Alfارvej som de fire andre Veje.

Jeg maatte forhindre det. Mine Hænder klamrede sig om hans Arme for at vriste Spaden fra ham, men han rev sig løs og løftede den truende imod mig. Først nu saa jeg rigtig hans Ansigt. Det var ikke længer den godmodige Vejmands. Hans Øjne var to glødende Bor, hvert af hans Træk som mejslet i Sten.

„Tror Du, jeg la'r mig holde for Nar?“ raabte han. „Ved Du ikke, hvem jeg er?“

„Nødvendigheden!“ skreg jeg, og mine Arme sank lammede ned. Ordet lød endnu i mit Øre, da jeg vaagnede.

Drømmer.